

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointilomake toimielimille

Kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kaupungissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitettu kehitettäväksi voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Tätä tarkoitusta varten kaupunginhallituksen tulee esittää toimintakertomuksessa selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä keskeiset johtopäätökset sen toteutumisesta tilikaudella.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Karkkilan kaupungin 1.3.2010 § 43 hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaan sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kaupunginvaltuuston lisäksi kaupunginhallitus sekä vastuullaan olevan toiminnan osalta lautakunnat.

Sisäisen valvonnan toteuttamisvastuu on kaupunginhallituksella, lautakunnilla, kaupunginjohtajalla, toimialajohtajilla, vastuualueiden ja osavastuualueiden päälliköillä ja esimiesasemassa olevilla.

Tällä arviointilomakkeella arvioidaan toimielimen alaisen toiminnan toteutumista vuonna 2021. Arviointilomakkeiden yhteenveto ja niistä tehtävät johtopäätökset toimivat pohjana kaupunginhallituksen tilinpäätöksessä antamalle sisäisen valvonnan selonteolle.

Lomakkeessa olevien numeeristen yleisarvosanojen perustelut ovat seuraavat:

- 5=onnistunut kiitettävästi
- 4=onnistunut hyvin
- 3=onnistunut tyydyttävästi
- 2=onnistunut huonosti
- 1=onnistunut erittäin huonosti

1. Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Selonteossa tulee ottaa kantaa sisäisen valvonnan toimivuuteen lakien ja päätösten sekä hyvän hallintotavan noudattamisessa erityisesti lakisääteisissä tehtävissä ja erityisesti silloin, kun niiden noudattamisessa on havaittu puutteita. Selonteossa saatavaa olla aiheellista arvioida sisäisen valvonnan toimivuutta tilanteessa, jossa toimielimen tai viranhaltijan toimintaan on tilikauden aikana kohdistunut kunnallisvalitus, korvausvaatimus, syytteesen asettaminen tai muu oikeusseuraamus.

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi:

Vapaa-aikalautakunnan alaista toimintaa ohjataan lainsäädännöllä, valtakunnallisilla ja paikallisilla ohjeilla ja määräyksillä sekä Karkkilan kaupungin hallintosäännöllä ja yhteisillä linjauksilla. Toimintaa on toteutettu säännösten, lakien ja päätösten sekä hyvän hallintotavan mukaisesti. Toimielimen tai viranhaltijoiden toimintaan ei ole kohdistunut valituksia, vaatimuksia, syytteitä tai muitakaan oikeusseuraamuksia.

Lakien, määräysten ja päätösten noudattamista on seurattu Vapaa-aikalautakunnan ja tarkastuslautakunnan toiminnassa sekä YT- ja henkilöstökokousten myötä säännöllisesti.

Hyvää hallintotapaa on noudatettu kiinnittämällä huomiota hallintomenettelyihin ja säännöllisten toimialan johtoryhmän kokousten, toimipaikkakohtaisten kokousten sekä erilaisten kehittämiskokousten myötä.

2. Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta esitetään tilinpäätöksen toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailussa. Silloin kun tavoitteen asettamisessa tai määrärahan budjetoinnissa on tapahtunut olennainen virhe tai tulosvastuuta ei ole noudatettu tai toimivalta varojen käytössä on toistuvasti ylitetty, saattaa asia kuitenkin olla syytä tuoda esiin selonteossa korjausehdotuksineen.

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi:

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on käsitelty yksityiskohtaisesti lautakunnan toimintakertomuksessa ja sisäisissä talousarvion toteutumisarvioissa. Vapaa-aikalautakunta on päässyt sekä taloudellisiin että toiminnallisiin tavoitteisiinsa kohtalaisen hyvin, hieman ylittäen talousarvionsa. Tavoitteiden toteutumista seurataan virkamiestyönä ja arviointia kehitetään osana työryhmätyöskentelyä. Pandemia on ollut suuri este toiminnallisiin tavoitteisiin pääsemiseksi.

Varojen käyttöä valvotaan säännöllisesti lautakunnalle toimitettavin raportein ja jatkuvasti vastuuhenkilöiden johdolla sekä mm. sivistystoimen johtoryhmässä käytävin keskusteluin ja tarvittaessa havaituista epäkodista on keskusteltu yksikkötasolla. Tuloksellisuutta arvioidaan myös valtakunnallisten kyselyjen ja arviointien avulla.

3. Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelyjä, joiden avulla tunnistetaan ja arvioidaan kaupungin toimintaan liittyviä riskejä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raportoimiseksi.

Kaupungin riskienhallinnan tasoa ja riittävyyttä arvioidaan sekä varsinaiseen toimintaan, investointeihin, rahoitukseen että vahinkoihin liittyvissä riskeissä. Riskit vaikuttavat toteutuessaan kunnan asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saavuuteen ja yleiseen kilpailukykyyn asukkaista ja yrityksistä. Toimintaan, investointeihin ja rahoitukseen liittyvät riskit jäävät pääsääntöisesti kaupungin kannettavaksi. Vahinkoriskin toteutumisesta seuraavaa menoa tai menetystä voidaan rajata vakuutamalla. Riskienhallinnan järjestämistä arvioidaan selonteossa esimerkiksi seuraavin perustein:

- Onko riskienkartoitus kaupungissa ajan tasalla ja onko se tehty riittävän kattavasti?
- Onko riskienhallinta ja seuranta vastuutettu selkeästi ja onko siihen riittävä asiantuntemus?
- Onko onnistuttu toteutuneiden riskien ajallisessa ja rahamääräisessä ennakkoinnissa?

Yleisarvosana: 3

Kirjallinen arviointi:

Kaupungin työsuojeluorganisaatio muistuttaa säännöllisesti riskiarvioinnin ja vaarojen kartoituksen päivittämisestä. Vapaa-aikatoimessa arvioinnit ovat ajan tasalla ja ne päivitetään 1-2 vuoden välein ja muutosten yhteydessä. Pandemia-aika on muuttanut toimintaympäristöä, joten on syytä tihentää riskiarvioinnin aikataulukua. Tulokset raportoidaan työsuojeluorganisaatiolle. Riskien vähentämiseen tarvitaan usein mm. kiinteistöihin liittyviä toimenpiteitä. Vähentämisen toimenpiteiden toteuttamisessa on ollut jonkin verran vaikeuksia, koska kaupungilla mm. kiinteistöihin liittyvät vastuut eivät ole tiedossa kaikilla esimiehillä.

Hanketoiminnan osalta vastuut on jaettu hallintosäännön mukaisesti. Joidenkin hankkeiden osalta ohjausryhmän toiminta on ollut vajanvaista ja sisäinen valvonta on ollut vaikeaa toteuttaa.

Vapaa-aikalautakunnan alaisessa toiminnassa merkittävä riski on henkilöstöön liittyvä. Esimiesten mukaan tämä näkyy tehtäväalueen laajuutena/ henkilöresurssin niukkuutena, mikä helposti haavoittaa toimintaa ja heikentää mahdollisuuksia mm. asianmukaiseen sisäiseen valvontaan. Puutteita on myös sisäisen valvonnan toteuttamisen ohjeistuksessa. Asianmukainen jatkuva valvonta ei ole pelkkä resurssiongelma, vaan puuttuu myös tietoa ja käytänteitä, miten valvontaa pitäisi toteuttaa ja raportoida.

4. Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Selonteossa arvioidaan sisäisen valvonnan toimivuutta erityisesti silloin, kun omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa on toteutunut menetyksiä, arvon alennuksia tai jouduttu korvaus tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen. Menetykset tai korvaus voi olla seuraus esimerkiksi virheellisestä menettelystä hankinnan kilpailuttamisessa tai omaisuuden luovutukseen liittyvässä arvonlisäveron palautuksessa tai valtionosuuden takaisinperinnässä.

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi:

Karkkilan kaupunki, mukaan lukien sivistystoimiala kuuluu yhteisten hankintasopimusten piiriin. Hankintarajat on määrätty hallintosäännössä ja hankintaohjetta noudatetaan sekä tavaroiden että palveluiden hankinnassa talousarvion rajoissa. Lautakunta antaa toiminnalle rajat ja vastuuttaa henkilöt.

Vapaa-aikalautakunnan omaisuudesta huolehtiminen ja ilmoitusvelvollisuus kuuluu jokaisen työntekijän velvollisuuksiin. Laitteiden ja välineiden vastuuhenkilöt käydään läpi ja nimetään ja mm. atk-laitteista pidetään listaa. Korvaus- tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen ei ole jouduttu.

Kaupunkikehitys-toimialan kanssa pyritään jatkossa yhteisiin rakennusten kuntokatselmuksiin vuosittain. Myös sähköistä kulunvalvontaa ja kiinteistöjen käyttöön liittyviä prosesseja on pyritty kehittämään edelleen vuoden 2020 aikana. Tämä ei ole toteutunut erityisesti suurilla investointeilla odottavissa kohteissa. Kulttuuritoimessa ja välillä myös työväenopistolla tiloihin liittyvät tiloihin liittyvät prosessit ovat olleet erittäin haastavia.

5. Sopimustoiminta

Sopimukseen liittyvää sisäistä valvontaa on selonteossa aiheellista arvioida erityisesti silloin, kun sopimuksella on ollut sellaisia negatiivisia seuraamuksia, joita ei sopimusta tehdessä ole ennakoitu. Selonteossa on myös syytä arvioida onko sopimusehtojen noudattaminen ja vanhentumisajkojen seuranta kunnassa ajantasaista ja kattavasti vastuutettu.

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi:

Sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialalla solmittuja sopimuksia on noudatettu ja seurattu toteutumista asianmukaisesti. Sopimusten hallintaa on tarpeen ryhtyä kehittämään esimerkiksi asianhallintajärjestelmän käytön kehittämisen avulla. Loppusyksyn aikana valmisteltiin uuden asianhallintajärjestelmäversion käyttöönottoa, johon sopimusten kirjaaminen on aloitettu hälytystoimintoinimointineen. Syksyllä on myös otettu käyttöön sähköisten sopimusten järjestelmä (Sign Space), joka on helpottanut työsopimusten ja ostopalvelusopimusten tekemistä huomattavasti.

Vastuut sopimusten laadinnassa ja hyväksymisessä on kirjattu hallintosääntöön. Lisäksi sivistysjohtaja seuraa sopimustoimintaa.

6. Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida systemaattisilla menetelmillä sisäisen valvonnan toimivuutta ja tehokkuutta sekä tukea kunnan johtavia viranhaltijoita ja toimielimiä riskienhallinnan toteuttamisessa. Sisäinen tarkastus suoritetaan toimivan johdon johdolla ja alaisuudessa.

Selonteosta tulee käydä ilmi, miten sisäinen tarkastus on toimielimessä järjestetty, tarkastustoiminnon laajuus, kohdentuminen ja keskeiset tulokset päätyneellä tilikaudella ja johtopäätökset.

Yleisarvosana: 3

Kirjallinen arviointi:

Sisäistä tarkastusta toteutetaan osana muuta toimintaa. Raportoitavalla toimikaudella merkittäviä ongelmia ei ole esiintynyt.

Toimialajohtaja ja palvelualueen- sekä toimintayksikön päälliköt raportoivat toiminnasta lautakunnalle. Raportointimuotoina ovat kolmannesvuosiraportit, tilinpäätös, toimintakertomus; selonteko mm. tarkastuslautakunnalle; sivistystoimialan johtoryhmä ja hankeraportit. Lautakunnan alainen toiminta osallistuu lisäksi valtakunnalliseen toimialaa koskevaan raportointiin. Prosessia tulisi kehittää, jotta lautakuntaan raportoitava yksikkökohtainen tieto on ajantasaista ja oikeaa.

Kirjastossa ja työväenopistolla sekä museossa on käytössä käteiskassat. Kassatilitykset tekee työntekijä ja esimies hyväksyy raportit ja tilitykset (työväenopistolla vain työntekijä).